

روش های مبارزه ی کارگری

(1)

نوشته و تدوین : کورش عرفانی

نشر از : کانون گسترش آزادی

چاپ نخست (فروردین 1385)

پیشگفتار:

این نوشتار به بررسی جنبه های نظری مبارزات کارگری می پردازد. بدیهی است که این متن باید توسط سایر داده های نظری و تجارب غنی شده و با مثالهای مشخص مبارزات کارگری در ایران و در سایر کشورها تکمیل شود. هدف این نوشته آگاه ساختن فعالان کارگری از برخی داده های نظری است، اما بکار بستن این داده ها امری است که باید در زمان، مکان و برای هر مورد مشخص مورد بررسی قرار گیرد و با توجه به واقعیت های انسانی و مادی موجود مورد بهره برداری یا تغییر و تکمیل قرار گیرد.

از سوی دیگر لازم است که فعالان کارگری گذشته و حال با استفاده از دانش نظری و آموخته های تجربی خویش در این راه یاری کنند و با تدوین و نگارش داده های جدید نوشته های از این دست را غنا بخشیده و در مسیر گسترش دانش مبارزاتی میان کارگران تلاش نمایند.

هم چنین بجاست که کلیه فعالان کارگری در پخش و انتشار این جزوه از میان کارگران و مزدبگیران در داخل کشور اقدام کنند. در این راه باید از چاپ و تکثیر نوشته های از این دست کوتاهی نکرد. هم چنین قرار دادن این نوشته ها بر روی اینترنت می تواند دسترسی به آنها را تسهیل نماید.

در پایان لازم است یادآوری کنیم که این تنها در عرصه ی عمل است که داده های نظری به محک آزمایش گذاشته می شود و درستی یا نادرستی کامل و یا نسبی آن آشکار می گردد. بنابراین بهتر است که بدون پیشداوری در باره صحت یا عدم صحت مطالب این نوشتار در پی آن باشیم که جنبه های قابل اجرای آن را یافته و ببینیم چگونه می توان از این اطلاعات برای پیشبرد، گسترش، تحکیم و به موفقیت رساندن مبارزات کارگری در ایران بهره برد. دانشنامه ی واقعی مبارزاتی در صحنه ی مبارزه نوشته میشود.

ک.ع

**

اصول کلی مبارزات کارگری

نبرد عملی بر علیه استبداد و استثمار نیازمند دانش مبارزاتی است. دانشی که بتواند از خصالت عملی برخوردار بوده و در صحنه ی مبارزه به کار آید. این دانش در عرصه ی مبارزه ی کارگری و صنفی بر چند ایده ی اصلی استوارست :

● بر طرف مقابل بیشتر از توانش ضربه وارد سازیم :

باید با حداکثر قدرت ضرباتی به او وارد ساخت که نتواند تلافی کند. ضرباتی که طرف مقابل را از تب و تاب بیاندازد و زمین گیرش کند. هرگز نباید به دشمن فرصت داد تا قوای خود را بیشتر و قویتر از ما سازماندهی کند. باید با پیش بینی توان دشمن، همیشه بیش از حد توانش به او ضربه وارد کرد تا امکان جبران و تلافی را نداشته باشد.

● توازن و میزان قدرتها را خوب بسنجیم و تحلیل کنیم :

برای این منظور باید واقعیت را آنگونه که هستند ببینیم و از خود بپرسیم :

- از لحاظ تعداد چند نفر هستیم ؟
- اثر کار ما در ایجاد استقبال یا عدم استقبال نزد سایر کارگران در چه حد است ؟ نزد مردم چقدر است ؟
- محدودیت های مالی ما چیست ؟ یعنی برای ادامه ی مبارزه به چقدر پول نیاز داریم ؟
- روحیه ی مبارزاتی کارگران چگونه است ؟
- طرف مقابل در چه وضعیتی است ؟ قدرت مقابله و سرکوب او چقدر است ؟

با پاسخ های مشخص به این پرسش ها می توانیم برآورد درستی از قدرت خود و طرف مقابل داشته باشیم و بدانیم مبارزه ی خود را در کوتاه مدت یا تاکتیکی و در دراز مدت یا استراتژی چگونه برنامه ریزی کنیم.

● از فرسودگی، خسته شدن و فرسایش نیروها بپرهیزیم :

رویارویی های سخت و دراز مدت باید از قبل برنامه ریزی شود. در غیر این صورت می تواند تبدیل به یک ضعف برای کارگران شود : کارفرمایان و دولت این گونه موقعیت ها را پیش بینی کرده و در برنامه ی مدیریت خود منظور کرده اند : تولید را به محل دیگری منتقل می کنند، تولید را در محل دیگری از سر می گیرند، از تولیدات انبار استفاده می کنند، نیروهای جایگزین اعتصابیون را پیدا می کنند، از کارگران موقتی بهره می گیرند، از ذخیره های مالی استفاده میکنند و غیره. اینها ابزارهای در دست آنهاست. کارگران و اعتصابیون نیز باید از قبل پیش بینی کنند که در مقابل هر یک از این تاکتیک ها چه می خواهند بکنند.

● باید بلد باشیم رویارویی را به موقع متوقف کنیم :

وقتی در موقعیت ضعف هستیم نباید به دنبال این باشیم که به هر قیمت تا آخر خط پیش رویم. ادامه ی اشغال کارخانه به کارفرما اجازه می دهد که ناراضی ها را مورد سواستفاده قرار دهد و بر علیه اعتصابیون بسیج کند. از دست دادن حقوق، به دلیل اعتصاب، می تواند به حدی برسد که از سر گیری دوباره ی مبارزه را ناممکن سازد. کلافگی ناشی از ادامه ی بیش از حد حرکت می تواند بر ضد حرکت های بعدی باشد و تشویق کارگران به از سر گیری مبارزه را دشوار نماید. پس آنجا که می بینیم شرایط دارد بر علیه ما بر می گردد باید بلد بشیم که به طور تاکتیکی حرکت را متوقف کرده و یا کاهش دهیم تا با آمادگی بیشتری دوباره اعتراض گری را آغاز کنیم. به همین خاطر از قبل باید راه حل هایی برای عقب نشینی های موقتی پیش بینی کرد تا در جریان مبارزه مورد استفاده قرار داد.

- باید گذشته، استراتژی یا اهداف نیروهای درگیر را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد :

طراحی یک استراتژی برای مبارزه نیازمند شناخت از گذشته، روش های مبارزاتی و اهداف نیروهایی است که قرار است درگیر شوند و در باره این موارد باید اطلاع کافی داشته باشیم. آیا کارفرما سرسخت یا معتدل است؟ آیا در کارخانه یا محل کار تا به حال اعتصاب بوده است؟ کی؟ چه مدت؟ نتیجه چه بوده است؟ آیا سازماندهی کارگران برای اعتصاب آسان است؟

ابعاد و اهمیت مبارزه

مبارزات کارگری بر اساس دو شاخص مورد نظر قرار می گیرد: یکی اینکه ابعاد آن در چه حد است و دیگر اینکه تا چه حد می تواند رادیکال شود. آیا مبارزه در یک واحد اقتصادی است یا شامل همه ی کارکنان آن حرفه می شود؟ آیا مبارزه بین همه ی فعالان یک صنف می باشد؟

از لحاظ کمی چند حالت قابل تصور است :

- **محلی بودن** : آیا نبرد تنها در یک واحد اقتصادی مشخص است؟ آیا مبارزه به همان واحد محدود می شود؟ مثلاً کارکنان بیمارستان هزار تختخواب در تهران، یا کارخانه ی ذوب آهن اصفهان.
- **صنفي بودن** : مبارزه می تواند در محل های مختلف و در حد یک قشر حرفه ای باشد. یعنی در مکان های مختلف، کارگران یک صنف مشخص دست به اعتراض می زنند. مثلاً کارگران بخش دارو سازی در شهرهای مختلف.
- **بخشی بودن** : مبارزه می تواند در سطح یک بخش اقتصادی باشد : مثال حوزه ی حمل و نقل، بخش بهداشت، خودروسازی.

- **کل بخش های اقتصادی :** مبارزه می تواند در سطح کل حوزه های فعالیت اقتصادی و در محل های مختلف باشد. مانند اعتصاب سراسری کارگران

از لحاظ کیفی باید دید هر حرکتی چه مطالباتی را مطرح می کند :

- **محتوا :** محتوای مطالبات مبارزه می تواند مادی باشد (مثلا در باره ی دستمزد، شرایط و مدت کار، بیمه ...) یا سیاسی (لغو یک قانون، انتقاد به یک سیاست ضد اجتماعی، بدست آوردن حقوق سندیکایی جدید، شکل دهی به یک ضد قدرت متشکل از کارگران در شرکت ها...)

هم چنین ممکن است که این دو شکل مبارزه با هم ترکیب شود : مانند : تقاضا برای بدست آوردن طبقه بندی مشاغل کارکنان در یک حرفه ی مشخص. این مطالبه ی مادی هم چنین اجازه می دهد که کارکنان یک صنف با یکدیگر متحد شوند و چشم انداز مبارزات مهم تری را باز کنند. مانند اعتصاب کارکنان شرکت واحد که خواست های مادی و اساسی را با هم می خواهند. یعنی هم خواهان افزایش حقوق و قرارداد دسته جمعی کار هستند و هم می خواهند حق تشکیل سندیکا به طور کلی و برای همه کارگران به رسمیت شناخته شود.

حرکت های کارگری هم چنین می تواند در همبستگی با سایر مبارزات باشد. به طور مثال در همبستگی با دانشجویان، پرستاران، معلمان، بیکاران و ....

باید دانست در کشورهای غیر دموکراتیک مانند ایران احتمال اینکه یک حرکت صنفی یا کارگری به سرعت آب وورنگ یک حرکت سیاسی را به خود بگیرد بسیار بالاست. اما این نباید موجب هراس و نگرانی شود. تا زمانی که دموکراسی در کشور حاکم نیست این موضوع امری طبیعی و تا حد زیادی غیر قابل اجتناب است.

انواع و مراحل حرکت های کارگری :

در اینجا می پردازیم به اشکال مبارزت کارگری. با دقت در کیفیت و کیفیت کنش های پیش بینی شده در هر یک از این حرکت ها در می یابیم که نوعی حالت مرحله بندی در آن حاکم است، بدون آنکه این مرحله بندی حالتی حتمی یا اجباری داشته باشد. انتخاب هر یک از این حرکت ها تابع شرایط، توانمندی نیروها، اهمیت موضوع اعتراض و بستر اجتماعی یا صنفی دارد.

- **اعتراض شفاهی :** ساده ترین شکل مبارزه است. یک یا چند نفر از کارگران به طور شفاهی خواست های خود یا اعتراض خود را به مسولان و یا کارفرما ابراز می کنند.
- **فراخوان :** نوشته ای است که به افشای یک موضوع یا ارائه ی یک درخواست یا بیان یک موضوع می پردازد و یا امری را مورد اعتراض قرار می دهد و یا خواسته ای را که شفاهی بیان شده بوده است یادآوری می کند. کارگران پای فراخوان را امضاء می کنند. این لیست امضاء ها گاهی موثر است ولی تجربه نشان داده است که بیشتر باعث دلخوشی و خود را گول زدن می باشد. دیده شده است که برخی از تشکل ها که کاری نمی کنند یا نمی خواهند کاری جدی کنند به جمع آوری امضاء می پردازند تا دل خود و دیگران را خوش کنند که اقدامی کرده اند. کارفرمایان به طور عمومی نسبت به این فراخوان ها بی اعتنا هستند و اگر بدانند که بدنبال این فراخوان حرکت دیگری نمی آید بدان ترتیب اثر نمی دهند.
- **توقف کار :** عبارت است از متوقف ساختن فعالیت در طول یک مدت کوتاه مثلا برای چند ساعت حداکثر. دست از کار کشیدن بیانگر یک نارضایتی و زمینه سازی برای یک حرکت رادیکال تر است. توقف کار به عنوان اهرمی برای فشار در مذاکرات مورد استفاده قرار می گیرد. تاثیرات آن کوتاه مدت است و مطالباتی که در این رابطه مطرح است چندان پر اهمیت نیست.

مثلا : نبود بخاری در محل کار در زمستان، مسله ی پاداش ها، نظافت محل کار، غذا و ...

- **اعتصاب نوبتی** : دست از کار کشیدن عده ای و سپس دوباره شروع کردن در حالی که عده ای دیگر دست از کار می کشند و به همین ترتیب ادامه دادن. نقطه ی مثبت : از دست دادن مقدار کمی حقوق توسط هر یک از اعتصابیون. در حالی که واحد اقتصادی به طور عملی فلج می شود کارفرما باید مزد کارکنانش را بپردازد. این در حالیست که کارکنانش کمتر تولید می کنند یا اصلا تولید نمی کنند. در این روش تمایز میان اعتصابیون و آنها که به کار مشغول هستند سخت است. یعنی در حالی که به ظاهر همه کار کرده اند اما حاصل کار روز در حد یک روز کاری کامل نیست. اگر این حرکت ادامه پیدا کند کارفرما بسیار ضرر می بیند چون نمی تواند به آسانی اعتصابیون را شناسایی و آنها را با غیر اعتصابیون جایگزین سازد.

- **کم کاری** : کند کردن تولید از طریق حداقل تلاش برای تولید. در این روش، کارگر سعی می کند تا آنجا که ممکن است کارها را کند و با تاخیر انجام دهد تا روند تولید مختل شود. مثلا رانندگان اتوبوس به جای طی مسیر در زمان تعیین شده دو برابر طول می دهند و توضیح علت این کار برای مردم جنبه ی اعتراضی حرکت را نشان خواهد داد.

- **اعتصاب نمایشی** : بکارگیری مو به مو قوانین و قواعد کار با هدف ایجاد اشکال در تولید. در این روش کارگران به طور عمد سعی می کنند در قبال قوانین و مقررات کار یا قواعد ایمنی از خودشان و سواس نشان دهند. به طوری که سبب کند شدن جدی کار و عقب افتادن تولید شود. آنها سر هر اشکال کوچک ایمنی یا فنی کار را متوقف کرده و سعی می کنند حتما آن اشکال را برطرف کنند. این عمل باعث از بین رفتن وقت و عقب افتادن تولید یا سرویس می شود.

- **اعتصاب محدود** : کارگران برای یک مدت محدود کار را متوقف می کنند. مثلا چند ساعت یا یک نصفه روز، یا یک روز و یا

بیشتر. اما به هر صورت مدت اعتصاب از قبل اعلام و رعایت می شود. این اعتصاب جنبه ی هشدار دارد و فشار وارد می آورد.

● **اعتصاب نا محدود** : کارگران دست از کار می کشند تا زمانی که دوباره تصمیم بگیرند به کار بازگردند. یعنی زمان پایان اعتصاب از ابتدا معلوم نیست.

○ نقطه ی مثبت : این حرکت بیانگر نوعی قاطعیت است که شرکت در یک مبارزه را به نمایش می گذارد و تمام یا بخشی از تولید را متوقف می کند.

○ نقطه ی منفی : از دست دادن دستمزد برای اعتصابیون. واحد اقتصادی می تواند با استفاده از کارگران موقتی یا غیر اعتصابی به کار ادامه دهد. تولید می تواند در یک واحد دیگر انجام شود. چنانچه در ابتدا آمد پیش بینی همه ی این موارد برای یک اعتصاب نا محدود لازم است.

● **اعتصاب فعال** : برپایی مانع برای ممانعت از این که کارگران غیر اعتصابی به درون واحد تولیدی راه پیدا کنند تا به کار پردازند. بخشی از کارگران غیر اعتصابی معمولاً موفق می شوند به داخل ساختمان راه پیدا می کنند و یا اینکه در داخل کارخانه بلوکه مانده و به تولید می پردازند. در این نوع از اعتصاب تلاش این است که کل تولید یا فعالیت متوقف شود و کسی نتواند بر خلاف میل اعتصابیون به کار ادامه دهد.

● **اعتصاب همراه با اشغال محل** : اعتصابیون محل را به اشغال خود در می آورند، غیر اعتصابیون را بیرون می کنند، امکانات مادی را به نفع خود ضبط می کنند : سالن های تجمع، استراحت گاه ها، خوابگاه ها، فتوکپی ها، تلفن ها و وسایل.

در رابطه با این جنبه از مبارزت کارگری باید به اهمیت مکان مبارزه نیز توجه داشت :

○ **نبرد درون محلی** : به محل کار ختم می شود. یعنی همه چیز در همان محل فعالیت می گذرد. مثلاً در محیط کارخانه.

- نبرد برون محلی : در این نبرد باید رفت و یک محل یا اداره ای را که موافق جبهه ی کارفرماست تصرف کرد : مانند ساختمان وزارت کار، دادگستری، شهرداری، دفتر حزب حاکم، دفتر اداره روزنامه، اتاق بازرگانی، اداره ی صنعت، محل اقامت کادرها و کارفرمایان، یا محلی که کار را به آن منتقل کرده اند.

نمونه ای از نبرد برون محلی در مبارزات کارگری اسپانیا

تصویر روبرو کارگران اسکله ها در اسپانیا را نشان می دهد که برای اعتراضگری یک جاده ی مهم ساحلی را با لاستیک های آتش زده و قرقره های کابل بسته و در مقابل یورش پلیس به مقابله برخاسته اند.

- حرکت اعتراضی باید همیاری و پشتیبانی جمعیت را بیابد، اعتصابیون باید مطالبات خود را توضیح دهند و از این پیرهیزند که برای سایر مزدبگیران و استفاده کنندگان دردسر درست کنند.

- **تظاهرات در شهر** : باعث آشنایی مردم با حرکت کارگری می شود، مبارزه را توده ای می کند، فشار را افزایش می دهد، اجازه می دهد که میزان قدرت دو طرف مورد مورد سنجش قرار گیرد. می تواند نیروهای تازه ای را وارد صحنه ی مبارزه کند. مثلاً دانشجویان با مشاهده ی یک حرکت اعتراضی کارگری در مرکز شهر می توانند به یاری کارگران اعتصابی و معترض بشتابند.

در فرانسه اعتراض های کارگری به سرعت تبدیل به تظاهرات در شهر میشود. معترضین با پرچم و شعارها و پلاکاردها خیابان های اصلی شهر را از آن خود می کنند.

- **تظاهرات ملی یا تظاهرات بین المللی** از همان قواعدی که در مورد تظاهرات شهری است در مقیاس بزرگتر استفاده کرد. یعنی تظاهرات در شهرهای مختلف کشور و یا حتی در کشورهای که با کارگران ایران ابراز همبستگی کرده اند انجام می شود. ایجاد تظاهرات ملی کار بزرگی است که اهمیت سازماندهی را در مبارزات کارگری خاطر نشان می سازد. برگزاری تظاهرات ملی و سراسری حرکتی است که فشار شدیدی را به کارفرما و دولت وارد ساخته و سبب عقب نشینی آنها می شود.
- **شایعه** : ایجاد شایعه و پخش هرگونه اطلاعاتی که سبب شکنندگی طرف مقابل می شود.
- **بی اعتبار سازی** : اعتصابیون در میان مردم انتقادات در باره ی کیفیت محصولات و خدمات شرکت را گسترش می دهند. به طوری که میزان استفاده و خرید آن محصول یا سرویس پایین بیاید. مثلا کارگران یک شرکت نوشابه سازی می توانند اعتبار یک مارک نوشابه را زیر سوال برده و از این طریق ضرر کلانی به کارفرمایان شرکت وارد آورند.
- **خرابکاری** : این روش قدیمی مبارزه همیشه مورد استفاده قرار می گیرد هر چند که در وسایل ارتباطی از آن حرفی به میان نمی آید. این روش باید توسط کسانی مورد استفاده قرار گیرد که نسبت به خطرات و جزییات این کار آگاهی دارند و می دانند هر عمل خرابکاری چه خطراتی می توان بیافریند. برخی از خرابکاری ها می تواند منجر به تعطیلی کارخانه شود. احتمالا می توان خرابکاری را به صورت تدریجی به مورد اجرا درآورد. خرابکاری یک روش مبارزاتی بسیار موثر است. برای اعتصاب کنندگان کم هزینه و برای کارفرمایان بسیار خطر آفرین است. این را باید از نظر دور داشت که خرابکاری باید منجر به وارد

آوردن خسارت به کارفرمایان شود و نه به مزدبگیران و استفاده کنندگان. به طور مثال : خدمات عمومی، حمل و نقل، آب و برق، بهداشت، مواد غذایی، غیره.

در سال 2003 هنگامی که کارخانه ی دائوو در فرانسه تصمیم به اخراج دسته جمعی کارگران گرفت آنها در اعتراض به این حرکت ضد انسانی و ویرانگر دستگاه های کارخانه را تخریب کردند.

- **مصادره :** بدست گرفتن مدیریت تولیدات شرکت توسط خود کارگران. در این روش کارگران خود کنترل و مدیریت کار را بدست می گیرند و کارفرما را از محل کار اخراج می کنند. این کار نیاز به پشتیبانی کادر متخصص آن واحد تولیدی دارد که باید در همبستگی با اعتصابیون به کار ادامه دهند.
- **فروش خارج از کنترل :** فروش کالاهای موجود در انبارهای شرکت برای ایجاد یک صندوق حمایت مالی برای ادامه ی مبارزه.
- **تولید بی حساب و کتاب :** اعتصاب کنندگان از ماشین های کارخانه برای تولید و فروش مستقیم کالاها استفاده می کند، آنها قیمت کالاها را کاهش داده و به مردم می فروشند، مصرف کنندگان از این موضوع راضی هستند و اعتصاب کنندگان برای خود یک منبع مالی دست و پا می کنند.
- **کار بی حساب و کتاب :** کارگران از امکانات خویش برای تولید و ارائه ی خدمات به مصرف کنندگان استفاده می کنند تا قدری پول بدست آورند. مانند آرایشگران یکی از آرایشگاه های زنجیره ای در فرانسه که به میدان اصلی شهر آمده و موهای مردم را کوتاه می کردند. پولی که از این طریق بدست می آمد به صندوق اعتصاب کنندگان می رفت. در استرالیا رانندگان تراموای در

زمان اعتصاب قطارها را به طور رایگان در اختیار مردم قرار دادند.

- **بایکوت (تحریم) :** بر اساس سفارش کارگران معترضی که در یک زمینه کار می کنند مردم از خرید محصولات یا استفاده از خدمات خودداری کنند. مثلا : کمیته اعتصاب از مردم می خواهد تا زمانی که مطالبات کارگران تولید ماکارونی پذیرفته شود از مصرف محصولات با مارک فلان کارخانه پرهیز کنند.

	<p>در اعتراض به کار استثمارگرانه زنان ویتنامی در کارخانجات تولیدی وسایل ورزشی «نایک» عده ای به تحریم کالاهای این مارک اقدام کردند.</p>
--	--

- **نافرمانی مدنی :** عبارت است از عدم اطاعت و تبعیت از قوانین دولتی. مانند یاری رساندن به افراد مورد سرکوب واقع شده. عدم پرداخت مالیات، نرفتن به سربازی، از دستورات ماموران انتظامی اطاعت نکردن. نافرمانی مدنی باید گسترده و در هماهنگی با یک سری از مجموعه ی نیروهای صنفی یا اجتماعی باشد.
- **اعتصاب عمومی :** اعتصابی است که تمامی یک بخش اقتصادی یا چندین بخش اقتصادی را در یک منطقه، یک کشور و یا یک گروه از کشورها را دربرمی گیرد. گستره، زمان و خواست های آن مشخص و محدود است.
- **اعتصاب سراسری :** اعتصاب برنامه ریزی شده که در میان بخش های مختلف، یعنی تقریبا تمامی حوزه های اقتصادی یک منطقه یا، کشور و یا در سطح بین المللی انجام می شود. این نوع

اعتصاب یک حرکت آگاهانه و هماهنگ شده است، به همین خاطر با اعتصاب عمومی که مربوط به یک بخش یا چندی بخش محدود اقتصادی است متفاوت می باشد. در این مرحله اعتصاب کنندگان به دنبال آن هستند که طرف مقابل یعنی دولت و کارفرمایان را به چالش بطلبند. آنها دیگر نتیجه ی انتخابات عمومی و رسمی را نمی پذیرند، قول و وعده های حکومت را باور نمی کنند، به وجود یک راه حل ناشی از مذاکرات باور ندارند. در این مرحله اعتصاب کنندگان دست به کنش مستقیم می زنند و تلاش می کنند از این طریق به هدفشان دست پیدا کنند. این نوع اعتصاب به روشنی بیانگر نبرد طبقاتی است. اگر اعتصاب گسترده و توده ای باشد توازن قوا طوری شکل می گیرد که می تواند شرایط جدیدی را مطرح سازد.

- **اعتصاب سراسری همراه با قیام :** در این مرحله اعتصاب کنندگان به دلایل مختلف تبدیل به قیام گر می شوند و به سنگر بندی دست می زنند. در همه جا نیروهای مردمی سلاح بدست گرفته و بپا می خیزند. در اینجا چشم انداز خلع مالکیت از صاحبان سرمایه مطرح می شود.

- **اعتصاب سراسری مصادره گر :** اعتصاب گران که کنترل خیابان ها را در دست دارند امکانات و اماکن تولیدی، ارتباطات و راه ها را به تصرف و مالکیت خویش در می آورند. شرکتها، فروشگاهها و ادارات دولتی تحت مدیریت کمیته های مبارزاتی و شوراهای کارگری و مردمی در می آیند. در این نوع از حرکت حکومت به دست کارگران و متحدانش می افتد. این مقدمه ای بر یک تغییر اجتماعی عمیق است. این به نوعی آغاز انقلاب کارگری است.

انقلاب کارگری نیازمند آنست که طبقه ی کارگر در فرایند مبارزه آبدیده شود. آگاهی اجتماعی و طبقاتی بدست آورد. دانش مبارزاتی را فرا گیرد و به تدریج با فن مدیریت شورایی آشنا شود. یعنی بیاموزد چگونه واحدهای اقتصادی مصادره شده ی تحت کنترل خود را با موفقیت به طور جمعی و شورایی اداره کند. گارگران باید بیاموزند چگونه با سایر اقشار زحمتکش جامعه ارتباط برقرار کنند و آنها را با

خود همراه سازند. انقلاب کارگری تنها از یک طبقه کارگر آگاه، شجاع و توانمند بر می آید. کارگرانی که آموخته اند خرد جمعی و رفتار دمکراتیک را در میان خود جا انداخته و درونی کنند برای عملی کردن یک انقلاب کارگری باید کارگران نخست در مبارزات صنفی خود به موفقیت دست یابند و سپس تشکل های سیاسی کارگری پدید آورند. کارگران می توانند سازمان های سیاسی و یا حزب های خود را بوجود آورند. آنها باید بیاموزند که اراده ی خویش را به کارفرمایان و حکومت حامی کارفرمایان تحمیل کنند.

کارگران باید نسبت به قدرت و اهمیت عظیم خویش آگاه باشند. اقتصاد کشور بر دوش کارگران می چرخد. اگر کارگران اراده کنند می توانند چرخ اقتصاد ایران را فلج کنند. هیچ طبقه اجتماعی یا قشر حرفه ای دیگری چنین توانی را در جامعه ندارد. این تنها کارگران هستند که می توانند کل فعالیت های یک مملکت را خوابانند. تصور کنید ایران را اگر نفت و گاز تولید نشود، قطارها و اتوبوس ها خوابیده باشند، آب و برق تامین نباشد، کارخانجات کار نکنند، و ...

هیچ دولتی نمی تواند بیش از چند روز در مقابل چنین وضعیتی دوام آورد. حال تصور کنید که چرا طبقه ی کارگر که از همه ی طبقات و اقشار دیگر مهم تر است باید در بدترین وضعیت اقتصادی و در فقر و تنگدستی زندگی کند؟ این فقط با خود کارگران است که به این سوال پاسخ دهند و بگویند که

چرا آنها باید منشاء تولید همه ی ثروت های کشور باشند و در عین حال سهم شان از این ثروت ها از همه کمتر باشد؟ چرا؟

پاسخ گویی به این پرسش می تواند سرآغاز کسب آگاهی طبقاتی باشد. انقلاب کارگری برخلاف تصویری که از آن می شود کاری ناممکن نیست، بر عکس امری است شدنی و ممکن. فقط نیاز به کارگرانی آگاه و شجاع دارد.

**

چند توصیه ی عملی :

آنچه در صفحات گذشته ذکر شد برخی از روش های مبارزاتی موجود در فرهنگ سندیکایی بود. این با هر کس است که راه استفاده ی صحیح و عملی آنرا بیابد. هر روش باید با موضوع اعتراض گری جور درآید و مناسب اهمیت کمی و کیفی مطالباتی باشد که داریم. در این مورد راجع به سفارشات زیر فکر کنید :

❖ دلیلی ندارد برای یک موضوع کوچک از روش های بسیار رادیکال استفاده کنیم. تناسب هدف و وسیله لازم است. برای خواستی که محدود به یک کارخانه می شود کم کاری، اعتصاب چند ساعته یا یک روزه می تواند کافی باشد.

❖ اگر دیدید که این حرکت ها نتیجه ای نداد باید به تدریج به سوی حرکت های جدی تر رفت. در این میان باید پیوسته فشار را حفظ کرد و مرحله به مرحله افزایش داد. اگر در گام اول زیادی حرکت را رادیکال کنیم و بعد مجبور شویم از شدت آن بکاهیم طرف مقابل این را به عنوان یک نشانه ی ضعف مورد بررسی قرار خواهد داد.

❖ باید نسبت به رادیکال های قلابی با تردید برخورد کرد. باید تجزیه و تحلیل کرد آیا آنها که می خواهند رادیکالسم را تشویق کنند صادق هستند یا خیر، باید تشخیص درست داد و اسیر احساسات نشد. هر حرکت زمان خود را می طلبد. آنها که حرکت را به طور کاذب و زودرس به سوی یک رویارویی شدید و نامتناسب پیش می برند حرکت را به جایی می کشانند که در آینده به سرنوشت بدی دچار می شود، آنها شاید می خواهند خود را نزدیک به مبارزه معرفی کنند ولی در واقع امر در پی کسب محبوبیت برای انتخابات هستند. اگر آنها شریک دزد و رفیق قافله هستند حرکت را به جایی می کشانند که به سرعت ضعیف شده و نتواند در مقابل یورش های بعدی کارفرمایان ایستادگی کند.

❖ تجزیه و تحلیل روابط قدرت : باید دید روابط علنی و غیر علنی میان سندیکاها یا تشکیلاتی مانند خانه کارگر یا شوراهای اسلامی کار با نهادهای قدرت چگونه است. باید سیاست ها و منافع هر یک از این نهادها را به دقت بررسی کرد و تشخیص داد که به دنبال چه هستند.

❖ باید سطح نارضایتی افکار عمومی و نیز موقعیت مالی واحدهایی که قرار است در آنها اعتصاب بوجود آید را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

باید دید وضعیت کالاهای تولید شده ی موجود در انبار چگونه است. اگر کالاهای انبار شده زیاد هستند کارفرما می تواند به فروش آنها پرداخته و در مقابل اعتصاب دوام آورد. بخصوص آنکه با عدم پرداخت دستمزدها، هزینه های خود را نیز پایین می آورد. برعکس اگر انبارها زیاد پر نباشند یا کالاهای خراب شدنی مانند محصولات لبنیات، سبزیجات و میوه در برداشته باشند اعتصاب می تواند در دسر زیادی برای کارفرما بوجود آورد. باید دید کارفرما چه نقشه هایی برای جبران کمبود های ناشی از اعتصاب دارد. باید دفترچه ی سفارش ها را مورد بررسی قرار داد و دید اهمیت ذخایر مالی و امکان انتقال تولید به محلی دیگر تا چه حد است. در این میان باید پیش بینی کرد که در صورتی که کارفرما به دنبال چنین چیزی باشد چگونه می توان با استفاده از روش های مختلف مبارزاتی با آن مقابله کرد.

❖ باید تا حد ممکن مانع از سرکوب حرکت شد. باید مانع از آن شد اعتصابیون از قبل شناسایی شوند. نباید اجازه داد که کارفرما خبردار شود که چه کاری قرار است انجام شود. باید تعداد کسانی را که قرار است دست به اعتصاب بزنند، روش های پیش بینی شده، زمان ها و محل ها و حرکت ها و تجمعات در نظر گرفته شده را تا حد امکان از کارفرما پنهان داشت. در مورد اینکه از چه روشی باید بهره برد بهتر است در آخرین لحظه تصمیم نهایی اتخاذ و بلافاصله برای اجرای آن اقدام شود. به طور کلی در کار آماده سازی حرکت های اعتراضی و اعتصاب مخفی کاری در حد ضروری خویش لازم است.

❖ برای هر حرکتی باید یک کمیته مبارزاتی ایجاد کرد که محل متمرکز تصمیم گیری ها باشد. مدیریت حرکت بر اساس شورای عمومی کارگران اعتصابی با نظر خواهی و رای گیری از میان آنان انجام خواهد شد. توجه به نظر ها، پیشنهادات و انتقادات همه ی کارگران ضروری است. زمانی که تصمیمی با اکثریت رای کارگران اتخاذ شد همه باید خود را متعهد به اجرای آن ببینند و با قاطعیت آنرا دنبال کنند.

❖ به محض آغاز حرکت باید از تمامی وسایل ارتباطی برای گزارش دادن و پخش کردن اخبار و نشان دادن آن به مردم استفاده کرد.

❖ باید روش رای گیری مستقیم را به کار گرفت یعنی روش دمکراسی مستقیم. باید جلسات عمومی با شرکت همه کارگران را تشکیل داد و اجازه نداد یک جمع کوچک در باره ی آن تصمیم بگیرد و احتمالاً حرکت را به سوی اهدافی جز آنچه خواست همگانی است بکشانند.

❖ نباید برای آغاز یا پیشبرد حرکت اعتراضی به دنبال کسب اجازه از کارفرما بود. نباید به آنها که می گویند بگذارید ما برویم صحبت کنیم اعتماد کرد. مسائل باید بین خود معترضین مطرح و مورد بحث و تصمیم گیری واقع شود. وقتی اعتصاب آغاز شد کارفرما خبردار شده و از خواست های اعتصابیون مطلع می شود. نیاز نیست که چند نفری در این بخواهند نقش واسطه را بازی کنند. برخورد و مذاکره میان کارفرما و کارگران اعتصابی باید شفاف، صریح و مستقیم باشد. اگر کارفرما می خواهد مذاکره کند باید نظراتش را به صورت علنی منتشر یا در مقابل اعتصابیون مطرح کند. نباید گذاشت واسطه های مذاکره کننده دور از چشم اعتصابیون به حل و فصل مسائل بپردازند. زیرا آنها می توانند منافع خود را بر منافع جمع ترجیح دهند. مذاکرات باید مستقیم، علنی و شفاف باشد.

❖ باید قطعنامه ی اعتصابیون را که شامل درخواست های آنهاست برای وسایل ارتباط جمعی و سایر سازمان ها و نهادهای دست اندرکار فرستاد.

❖ باید کارفرما را واداشت که به طور رسمی کاغذی را به امضاء برساند که بر اساس آن، پس از پایان حرکت اعتراضی به سرکوب اعتصابیون و یا اخراج و اذیت آنها نپردازد. حقوق اعتصابیون را بپردازد. باید تلاش کرد آثار منفی مالی اعتصاب را بر روی اعتصابیون به حداقل رساند. اگر کارفرما بخواهد به مجازات مالی اعتصابیون اقدام کند سایرین باید بلافاصله حرکت های اعتراضی جدیدی را آغاز کنند.

❖ برای تامین مالی اعتصابیون باید به جمع آوری حمایت مالی، از راههای مختلف اقدام کنند.

❖ تا آنجایی که ممکن است باید از راهها و روش های قانونی موجود استفاده کرد تا شانس سرکوب را کاهش داد. اما می دانیم که قانون معمولاً دست کارگران را می بندد. خیلی سریع کار به جنبه های غیر قانونی کشیده می شود. این غیر قابل پرهیز است و اصلاً مهم نیست.

نباید در امر مبارزه برای دستیابی به حقوق خود از دست زدن به کارهای غیر قانونی هراسی داشت. اما باید آثار و نتایج هر حرکت قانونی یا غیر قانونی را سنجید. قانون برای منافع سرمایه داری وضع شده است باید از زیر پا گذاشتن آن هراس نداشت. فراموش نکنیم با قدرت ما می توانیم خود قانون را تعیین کنیم. این موضوع ما را به بحث نقش خشونت در مبارزات کارگری می کشاند. بحثی که توسط برخی ها به یک موضوع غیر قابل مطرح شدن تبدیل شده است در حالیکه باید به طور رک و صریح در باره ی آن سخن گفت. فراموش نکنیم آنها که از مبارزه مسالمت آمیز در مقابل خشونت برنامه ریزی شده ی دولت دفاع می کنند خود از لحاظ طبقاتی در مقابل طبقه ی کارگر قرار داشته و جزو ویا طرفدار منافع کارفرمایان و طبقات مرفه حاکم هستند. آنها بدیهی است که از مبارزه ی قهرآمیز کارگران وحشت داشته باشند چون منافع طبقاتی آنها را به خطر خواهد انداخت. اما در مبارزات کارگری چگونه باید به این موضوع نگریم؟

خشونت یا غیر خشونت آمیز

نباید پنداشت که همیشه یا باید این را انتخاب کنیم یا آن را، می توان هر دو را باهم داشت. یعنی حرکتی مسالمت آمیز با اقدامات قهر آمیز گذرا. هر جا لازم باشد باید بدون تردید به مبارزه ی قهرآمیز پرداخت و هر جا که نیازی نیست باید روش های مسالمت آمیز را دنبال کرد. گاهی نتیجه از طریق روش مسالمت آمیز بدست می آید و گاهی از راه مبارزه ی قهر آمیز. انتخاب بستگی به شرایط، نیروها و مقاومت طرف مقابل دارد. نمی بایست از قبل تعیین کنیم که مبارزه این یا آن خواهد بود. باید آمادگی برای هر دو را داشت. کارفرمایان معمولاً از دستگاه فرهنگی و تبلیغاتی دولتی بهره مند هستند که دائم به عدم خشونت و مبارزه ی مسالمت آمیز تشویق می کنند. این وسایل ارتباط جمعی اما در مقابل سرکوب و خشونتی که پلیس و مقامات انتظامی و امنیتی یا قضایی بر سر معترضین می آورند هیچ نمیگویند. بنابراین نباید تحت تاثیر جو تبلیغات دولتی یا طرفدار دولت قرار گرفت. آنها مبارزه ی غیر خشونت آمیز را به کارگران سفارش می کنند اما در مقابل خشونت بی رحمانه ی دولتی سکوت می کنند.

آیا در باره ی چنین خشونت‌های هیچ یک از رسانه های طرفدار حکومت خبری دادند؟ آیا هیچ روزنامه ای در داخل کشور شهادت آنرا داشت که این نمود خشونت مسقیم ماموران حکومتی بر خانواده ی کارگران را مطرح کند؟ چرا؟

«تازه ترین اخبار از تهران ساعت 11. حمله وحشیانه به خانه های کارگران شرکت واحد. فرزند 2 ساله یعقوب سلیمی نیز بازداشت شده است.»

(منبع: سایت رادیو همبستگی)¹

همچنین باید دید خشونت را چه کسی بر دیگری تحمیل می کند. چه کسی سبب آغاز آن می شود. آیا این کارگران شرکت واحد بودند که در جریان اعتصاب هشتم بهمن 1384 خشونت را اعمال کردند و یا ماموران انتظامی و امنیت حکومتی بودند که از نیمه شب به خانه های کارگران فعال حمله ور شدند و حتی به زن و بچه های آنها رحم نکردند؟ خشونت را کدام طرف اعمال می کند؟ پاسخ به این پرسش برای انتخاب روش مناسب مبارزاتی لازم است.

گاهی به طور موزیانه و زدورس این دولت و کارفرماست که می خواهد ما را به خشونت بکشاند تا به آن بهانه سرکوبمان کند، در این صورت باید مراقب بود و بهانه بدست آنها نداد. اما اگر می خواهد با یا بدون بهانه دست به سرکوب بزند با یاد به روش قهر آمیز با او مقابله کرد و نشان داد که با زور نمی تواند سبب شکست حرکت شود. به هنگام ضرورت در استفاده از زور نباید تردید داشت: مقابله با ماموران، تصرف کارخانجات و ادارات، بستن راه ها، تصرف مراکز دولتی، خلع سلاح ماموران مسلح سرکوبگر و ...

این وظیفه فعالان کارگری است که برای دفاع عملی از کارگران معترض در مقابل سرکوب بیرحمانه و خشن ماموران نیروهای سرکوبگر دولت امکانات و شرایط لازم برای دفاع از آنها را پیش بینی کنند. نباید گذاشت که اعمال خشونت و ضرب و شتم و سرکوب کارگران بی پاسخ بماند. زیرا تا زمانی که کارگران به دفاع از خود برنخیزند سرکوب ادامه خواهد یافت.

¹ <http://biphome.spray.se/radiohambastegi/main.htm>

در کره جنوبی کارگران با تشکیل واحدهای رزمی در حالیکه مسلح به چوب و سایر وسایل لازم هستند به دفاع سرسختانه از تظاهرکنندگان در مقابل پلیس ضد شورش برمی آیند و برای عقب نشاندن نیروهای سرکوبگر به آنها هجوم می برند. تجربه نشان داده است که اگر کارگران با قاطعیت و به طور سازماندهی شده به دفاع از خود برآیند نیروهای سرکوبگر به ایفای یک نقش نمایشی اکتفاء کرده و جرات تهاجم به کارگران را ندارند.

سازماندهی

باید شکل مناسب سازمان دهی را برای مبارزه مان بیابیم. هر شکلی از سازماندهی با هر اسمی که باشد از زمانی که به نفع منافع اعتصابیون و یا ناراضیان نیست به درد نمی خورد. نباید به اسم و سابقه ی چیزی دل ببندیم و آنرا با وجود عدم کارایی اش تحمل کنیم. سازماندهی باید به شکلی باشد که منجر به دستیابی به هدف شود. این کار باید بر اساس نیازهای مبارزه از یکسو و کمیت و شدت مطالبات کارگران از سوی دیگر باشد.

نباید فریب نام هایی مانند خانه کارگر را خورد. زیرا خانه ی کارگر در عمل نشان داده خانه ی ضد کارگر است. هر تشکیلاتی که قرار باشد کارگران را از مبارزه ی موثر بازدارد، دست آنها را در حق طلبی ببندد، و به نوعی، ابزار دست کارفرمایان شود به درد نمی خورد حتی اگر به دروغ اسم و رسم «کارگر» را با خود یدک بکشند. سندیکا یک ظرف است مظروف آن مهم است. شکل مهم نیست محتوا مهم است. هر گاه که تشکیلاتی بخواهد کارگران را در مبارزه ی حق طلبانه ی خود به عقب بیاندازد باید با آن برخورد کرد.

باید سندیکا و هر تشکل کارگری دیگر در خدمت منافع و حقوق کارگران باشد و بازیچه ی دست کارفرما قرار نگیرد. اگر سندیکا تبدیل به تشکیلاتی

سازشکار و غیر رادیکال شود به درد کارگران نمی خورد و در این صورت کارگران باید خود در پی ایجاد یک سندیکا یا تشکل کارگری مستقل و مبارز برآیند تا از حقوق آنها به طور قاطعانه دفاع کند. این بسیار اهمیت دارد که کارگران، کارمندان، مزدبگیران، دانشجویان و سایر اقشاری که در پی احقاق حقوق شان هستند به طور جدی موضوع سازماندهی را مد نظر قرار دهند و بدون سازماندهی وارد حرکت اعتراضی نشوند زیرا عاقبت آن از پیش معلوم است. اما سازماندهی به معنای مدیریت و هماهنگی است و نه حتماً به معنای ایجاد تشکیلات و سندیکا. یعنی نباید مبارزه را تا زمان ایجاد تشکیلات تعطیل کرد. به محض اینکه چند کارگر در محیط کار بتوانند با یکدیگر به همکاری و همیاری و هماهنگی بپردازند می توان به یک حرکت اعتراضی سازماندهی شده دست زد.

مبارزه کارگری نیاز به آگاهی، دانش، شجاعت، هوشمندی و خلاقیت تک تک کارگران و متحدان و یاران آنها دارد.

* * *

امیدواریم که این جزوه بتواند در کنار سایر نوشته های موجود در این زمینه نقشی هر چند اندک در روشننگری کارگران و یا فعالان مبارزات کارگری داشته باشد. نگارنده بر آنست که این نوشته را به مرور زمان تکمیل نموده و چاپ های بعدی آنرا با توضیحات، نمونه ها، مثال های مشخص و جزییات بیشتری ارائه دهد. از کلیه علاقمندان و یا فعالان کارگری می خواهد تا داده هایی را که برای درج در این جزوه مناسب می بینند به آدرس زیر مکاتبه نمایند تا در صورت امکان در چاپ های بعدی مورد استفاده قرار گیرد: korosherfani@yahoo.com

بدین گونه این نوشته به تدریج تکمیل شده و روایت های جدید آن بر روی سایت زیر گذاشته خواهد شد. www.korosherfani.com

* *

- سایر نوشته های نگارنده در باره ی مبارزات کارگری و صنفی²:
- مبارزات کارگری، مردمی ترین چشم انداز نجات ایران
  - فاصله ی واقعیت جنبش کارگری از آرمان سرنگونی اپوزیسیون
  - کارگران شرکت واحد یا شورای امنیت
  - کنش برای سرنگونی (1) جنبش صنفی فرهنگیان
  - کنش برای سرنگونی (2) نگاهی دیگر به مبارزات طبقاتی در ایران
  - جنبش کارگری ایران در انتظار کمونیسم ایرانی

---

² این نوشته ها در سایت ذکر شده در بالا موجود است.